

Türk Kadın Siyasetçilerin Medyada Temsili: 2020 Yılında Yayınlanan Haberler Üzerine Bir İnceleme

Representation of the Turkish Female Politicians in the Media: A Review on the News Published in 2020

Esra BÜYÜKKIRCALI

Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Bölümü, Kocaeli, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu araştırma, Türkiye’de kadınların siyasette ne kadar var olduğunu, haberlerde kadın siyasetçilerin nasıl yer aldığını ve bu varlığın medya tarafından topluma ne şekilde yansıtıldığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntemler: 2020 yılında en çok ziyaret edilen haber sitelerinde, kadın siyasetçiler ile ilgili haberler, içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Çalışma kapsamında kadın siyasetçiler ile ilgili haberlerin önce toplam sayısına ulaşılmış, ardından bu haber metinlerinde öne çıkan kelimeler belirlenmiştir. 2020 yılı milletvekili sayıları ve cinsiyet dağılımı, 2020 yılı Cumhurbaşkanlığı kabinesi görev ve cinsiyet dağılımı tabloları çalışmada yer almaktadır. Kadın siyasetçiler ile ilgili haberlerde öne çıkan konuların neler olduğu sorusuna cevap aranmıştır.

Bulgular: İncelenen haberler ve elde edilen veriler sonucunda, %85 oranla şiddet kelimesinin birinci sırada, %83 oranla ekonominin ikinci sırada, %82 oranla çocuk kelimesinin ise üçüncü sırada olduğu görülmektedir. Haberlerde sıklıkla kullanılan kelimeler, kadın siyasetçilerin medyada temsili hakkında bilgi vermektedir.

Sonuç: Kadın siyasetçiler ile ilgili haberlerin çoğunlukla geleneksel anlayışla, aile, erkek, çocuk ve şiddet kelimeleri kullanılarak hazırlandığı sonucuna varılmıştır. Toplumda oluşan algının belirleyicisi olan medyanın toplumu etkileme ve yönlendirme gücü göz önüne alındığında, haber yazımındaki dilin doğru kullanımı büyük önem taşımaktadır. Medya metinlerinde kullanılan dil ve anlatım biçimi ile kadınların siyasal alandaki başarılarıyla öne çıkarılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, kadın siyasetçiler, medya, toplumsal cinsiyet eşitsizliği

ABSTRACT

Objective: This study aims to determine how much women exist in Turkey politics and how women politicians place in the news and how the presence of this existence is reflected in the society by the media.

Methods: The news about women politicians on the most visited news sites in 2020 was administered to the content analysis. Within the scope of the study, the total number of news about the female politicians was initially reached, and subsequently, the prominent words in the news texts were determined. It presents the number of deputies and the relevant gender distribution as well as duties and gender distribution of the Republican cabinet in 2020 in tables. It primarily scrutinized the prominent issues in the news about the female politicians.

Results: The analysis results showed that “violence” was the most frequented word (85%), followed by “economy” (83%) and “child” (82%). The words frequently used in the news inform us about the representation of the female politicians in the media.

Conclusion: It was concluded that the news about the female politicians was mostly prepared with a traditional understanding, using the words “family,” “male,” “child,” and “violence.” Considering the power of the media, which is the determinant of the perception in the society, the correct use of language in news writing is of great importance to influence and direct the society. The women’s achievements in the politics should be highlighted with the language and expression style used in media texts.

Keywords: Female politicians, media, politics, social gender inequality

Geliş Tarihi/Received: 02.03.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 25.01.2023

Yayın Tarihi/Publication Date: 10.03.2023

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Esra BÜYÜKKIRCALI

E-mail: buyukkircaliesra@gmail.com

Cite this article as: Büyükkırcalı, E. (2023). Representation of the Turkish female politicians in the media: A review on the news published in 2020. *Advances in Women’s Studies*, 5(1), 1-9.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından, 1926 yılında Türk Medeni Kanunu'yla beraber, kadınlara en temel haklar verilmeye başlanmıştır. Tek eşlilik, mülkiyet ve eğitim hakları başta olmak üzere, 1934 yılında Türk kadını, dünyadaki birçok ülkeye göre çok daha erken seçme ve seçilme hakkına sahip olmuştur. Tarihsel süreçte, Türk kadının toplumdaki konumu, dönemlere göre farklılık gösterse de genel olarak Türk devletlerinde kadınların her zaman saygın bir yeri olduğu görülmektedir. Cumhuriyet dönemi ile birlikte kadınlara verilen önem daha da artmıştır. Atatürk tarafından özellikle desteklenen Türk kadını, siyasi ve sosyal alanda da söz sahibi olmaya başlamıştır. Kadınların iş yaşamında yer almasına ilişkin yeni yasalar çıkarılmış ve kadınlar farklı mesleklere yönelmiştir (Doğramacı, 1993).

Ülkemizde, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin önüne geçmek için yapılan çalışmalar, kadınların hak ve özgürlük adına verdikleri mücadele, günümüzde de devam etmektedir. Türkiye'de cinsiyet temelli eşitsizliğin en fazla görüldüğü alanlardan biri de siyasettir. Siyaset, yönetim gücüne sahip iktidarın toplumsal çıkar çatışmalarını uzlaştırma, yönetenler ile yönetilenler arasındaki ilişkileri düzenleme ve toplum düzenini sağlama faaliyeti olarak tanımlanabilir (Dursun, 2002). Kadınların, bu siyasi faaliyetler içerisinde yeteri kadar yer almaması, önemli bir demokrasi sorunudur. Siyaseti erkek alanı olarak gören ataerkil yapı içerisinde kadınlar, siyasal alanda yeteri kadar söz sahibi olamamaktadır. Geleneksel anlayışa göre kadının temel görevi annelik, çocuk bakımı ve ev düzenidir. Ataerkil toplum yapısında kadınlar her zaman ikincil konumdadır (Demir, 2002). Bu anlayış ve toplum yapısı, kadınları siyaset alanında geri planda bırakmaktadır.

Kamusal alan, özel alandan farklı olarak herkesin katılabildiği, her konunun tartışmaya açık olduğu bir özgürlük alanıdır (Habermas, 2017). Toplumsal cinsiyet ayrımı ile kadınlar, özel alanla sınırlandırılarak, kamusal alandan uzak tutulmaktadır. Kadınlar, toplumsal roller çerçevesinde, iyi bir eş, anne ve ev kadını kavramları ile özel alanda yer alırken, kamusal alan erkek egemenliğindedir. Bu kamusal alanda karar alma ve yönetim söz konusu olduğunda, kadınların, erkeklerin gerisinde kaldığı görülmektedir (Selvi, 2019). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin temeli, bireylere yüklenen toplumsal rollere dayanmaktadır. Cinsiyete dayalı bu toplumsal roller, kamusal alan-özel alan ayrımına da neden olmaktadır.

Kadınların siyasal alanda, temsilini arttırmak için kullanılması gereken en önemli araç medyadır. Medya, toplumun her kesimine hitap eden, toplumdan etkilenen ve toplumu etkileyebilen, algı yaratma gücüne sahip bir araçtır. Bu nedenle medyayı toplumdan ayrı düşünmek mümkün değildir. Kadınları sadece aile içinde etkili bir rolde gören toplumların medyasında, kadınlar yine aynı rollerle temsil edilmektedir. Ülkemizin medya yapısı, cinsiyet eşitliği bağlamında incelendiğinde, medya metinlerinde kullanılan eril dilin öne çıkan sorunlardan biri olduğu görülmektedir. Cinsiyetçi bir yaklaşım ile hazırlanmış haber metinlerinde, erkek egemenliğini pekiştiren söylemler sıklıkla yer almaktadır. Medyada kadınlar genellikle ya cinsel bir meta olarak ya da şiddete uğrayan, mağdur bir kadın olarak yer alır. Başarılı işlere imza atmış kadınlar ile ilgili medya içeriklerinde dahi kadın, iş yaşamından mesleki beceri ve bilgisinden ziyade kişisel yaşamı, ailesi ve görünüşü ile ön plana çıkarılmaktadır (Gencel Bek & Binark, 2000). Bu noktada, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için kullanılacak büyük bir güç olan medya, toplumda var olan eşitsizliği yeniden üreten ve cinsiyet rollerini pekiştiren bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Medyadaki cinsiyetçi yaklaşım, toplumdaki cinsiyetçiliğin bir yansımasıdır ve medyada yeniden üretilen bu algının toplum tarafından onay görmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu çalışmada, 2020 yılında Türk kadın siyasetçilerin medyada temsil edilme biçimleri, toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde, içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Kadın siyasetçiler ile ilgili haberlerde öne çıkan konuların neler olduğu, medyada kadınların nasıl temsil edildiği ve bu temsilin siyasal katılımı nasıl etkilediği sorularına cevap aranmıştır. Bunun örnek alanını oluşturmak üzere haber siteleri incelenmiş; en çok ziyaret edilen haber sitelerinden; Sözcü, Hürriyet, Yenişafak, Habertürk, Milliyet ve Ensonhaber olmak üzere toplam altı haber sitesi seçilmiştir. Çalışmada, kadın siyasetçiler ile ilgili haberler, toplumsal ve siyasal olarak kodlanan kelimeler üzerinden incelenmiştir. Yapılacak inceleme için belirlenen kodlardan toplumsal kategoride yer alanlar aile, erkek, çocuk, şiddet kelimeleri geleneksel anlayışı; siyasal kategoride yer alanlar ekonomi, hükümet, başarı ve demokrasi kelimeleri ise eşitlikçi anlayışı temsil etmektedir. Araştırma kapsamında kadın siyasetçiler ile ilgili haberlerin önce toplam sayılarına ulaşılmış, ardından bu haber metinlerinde sıklıkla kullanılan kelimelerin neler olduğu ve oranları belirlenmiştir. Çalışma, haber metinlerinde kullanılan kelimeler üzerinden, kadın siyasetçilerin medyada temsil edilme biçimleri hakkında bilgi vermektedir.

Kadının Toplum, Siyaset ve Medya Bağlamında Durumu

Kadının Toplumdaki Yeri

Cinsiyet, kadın ve erkeğin doğal biyolojik farklılıklarını belirtmek için kullanılan bir tanımdır. Toplumsal cinsiyet ise kadınlık ve erkeklik hakkında kültürel görüşler, inanç sistemleri ve beklentiler ile oluşturulmuş rollerin, bireye yüklenmesi ile ortaya çıkmıştır. Türkiye'de ataerkil toplum düzeni içerisinde kadının yeri, küçük yaşlardan itibaren ev ile sınırlandırılmıştır. Örneğin, bir ailede kız çocukları mutfakta, ev işlerinde annesine yardım ederek büyütülürken erkek çocukları baba ile dışarıdaki hayata hazırlanmaktadır. Geleneksel anlayışa bağlı bu tutum ve düşünce yapısı, çevre baskısı halinde, kadınların önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Toplum, kadınlara ve erkeklere uygun gördüğü davranış kalıpları içinde bireyi şekillendirmektedir. Kadın ve erkek kimliklerini kurgulayan toplum içerisinde, bireylerden, kurgulanan bu kimliklere uygun roller üstlenmesi beklenmektedir (Gümüşoğlu, 2008). Kadınların aile içinde etkili bir rolde olması gerektiği düşüncesi, toplum tarafından kabul görmüş ve bu roller, kadının üstlendiği diğer tüm rollerin önüne geçmiştir. Toplumsal yaşam içerisinde, cinsiyet temelli iş bölümü, kadınlar ve erkekler arasında eşitsizliğe neden olmaktadır. Bu eşitsizlik, toplumsal kaynaklara erişimi de etkileyerek cinsiyete dayalı ayrımcılığı ve engellemeleri güçlendirmektedir (Özaydınlık, 2014). Türk toplumunda kadın olmak, eşitsizlik, şiddet ve dışlanma gibi olgularla başa çıkabilmeyi gerektirmektedir. Tüm bu olumsuzluklar, kadınların kamusal ve siyasal alanlardan uzak kalmalarına neden olmaktadır.

Medyada Kadın Temsili

Medyanın kitleler üzerindeki etkisi çok güçlüdür. Bu güç medyanın çok sayıda insana ulaşabilme imkânından ve onları etkileyip yönlendirebilmesinden kaynaklanmaktadır. "Bütün medya türleri, günümüz insanının gerçeklikle bağlantısını, güçlü biçimde yapılandırmaktadır" (Dursun, 2013). Medya, toplumsal algının belirleyicisidir.

Medya, toplumdaki anlayışın yeniden üretilmesi ve pekiştirilmesi için de, var olan algının değiştirilmesi için de kullanılması mümkün bir araçtır. Medyanın kadınları temsil etme biçimi, toplumun kadınları, o temsil şekli ile algılamasına neden olmaktadır. Günümüz medyasında ise erkeklerin egemen olduğu bir anlayış hâkimdir ve cinsiyetçi söylemler sıklıkla haber metinlerinde, televizyon programlarında, dizilerde karşımıza çıkmaktadır. Medyada kadınlar görmezden gelinip ya hiç karşımıza çıkarılmamakta ya da bedenleri ve mağduriyetleriyle öne çıkarılmaktadırlar. Ülkemizde kadınlar, en fazla eğlence ve magazin haberlerinde, ardından suç ve şiddet haberlerinde yer almaktadırlar (Gencel Bek & Binark, 2000). Özellikle, kadına yönelik şiddet haberlerinde cinsiyetçi söylemler, görseller ile desteklenerek medyada kadınlar mağdur ya da kurban şeklinde sunulmaktadır. Kadınların tanınmış bir kişinin yakını olarak eş, sevgili, gelin gibi tanımlamalarla, ikincil durumda olduğu bir başka temsil şekli ise cinsiyetçi tutumun bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Medyada cinsiyet rollerini, içerik analizi ile inceleyen Collins (2011)' e göre kadınlar, medyada yeteri kadar temsil edilmemekte ve temsil edildiğinde ise genellikle olumsuz şekilde resmedilmektedir. Medyada kadınların genellikle mağduriyet, çaresizlik, cinsellik ile ilgili kavramlarla temsil edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında önemli bir sorundur.

Türkiye'de Kadınların Siyasetteki Yeri

Türkiye'de siyasi alanda kadın erkek eşitsizliğinin nedeni olarak kadınların bu alana ilgisiz olduğu görüşü hâkimdir. Toplumda alışlagelmiş bu söylemin aksine, siyasi alanın ataerkil yapısı, kadınları dışlamaktadır ve kadınların siyasetteki görünürlüğü bu nedenle yok denecek kadar azdır. Ataerkil sistemde erkekler, her alanda kadınlar üzerinde hâkimiyet kurmakta, devletin önemli kurumlarında ve yönetim mekanizmalarında söz sahibi olmakta ve kadınların önünü keserek onları ikincil durumda bırakmaktadır (Sultana & Altay, 2019). Altındal (2007)' a göre "Türk siyasetinde kadınlar ikinci derecedeki görevlerde dahi yer almada güçlük yaşamaktadır. Kadın adaylar yöneticiler tarafından 'parti vitrini' olarak sunulmakta ve parlamenterlerin 'sözcüsü' ya da 'takipçisi' rollerini üstlenmektedir." Altındal, kadınların meclisteki görünümünün toplum tarafından belirlenen roller ile sınırlandırıldığını ifade etmektedir. Türkiye'de yapılan bir başka araştırmada Demir (2002), temel siyasal eğilimleri temsil eden partilerin kadın politikalarını ve kadınların bu partilere bakış açılarını incelemiştir. Çalışmanın anket sonuçları, kadınların eğitimsizlik, ekonomik bağımsızlık ve toplumsal baskıyı en önemli sorunlar olarak gördüğünü ortaya koymuştur. Demir, tüm partilerin kadın seçmenlerin oylarını alabilmek için kadın sorunlarıyla ilgilendiğini belirtmiş ancak iktidar şansı düşük olan partilerde bu ilginin daha fazla olduğu sonucuna varmıştır. Atabey ve Hasta (2018)'ya göre siyasal katılım; bilgi, zaman ve ekonomik kaynaklara sahip olmayı gerektirmektedir. Siyasal katılımı, erkeklerin kadınlara göre daha avantajlı olmasının nedeni de söz konusu bu kaynaklara daha kolay ulaşabilmeleridir. Talaslı (1996), Türkiye'de kadınların siyasal yaşama katılımını zorlaştıran nedenleri, kadınların yeterli ekonomik kaynaklara sahip olmaması, siyasetin erkek işi olduğuna dair kalıplaşmış düşünce yapısı, kadınların eğitim düzeyinin yetersizliği, siyasal sistemin işleyişi, kadınların aile içi sorumlulukları ve ilgisizlik olarak sıralamaktadır. Bu nedenlerin, kadınların siyasette ikincil konumda kalmalarına yol açtığını dile getirmektedir. Talaslı'nın belirttiği bu zorluklar günümüzde de kadınların siyasal alana katılımını etkilemeye devam etmektedir. Özellikle siyasal alanın erkek egemenliğinde olması, kadınların aktif siyasetten uzak kalmasına neden olmaktadır. Siyasette

eşit temsil için, kadınların ülke adına alınacak önemli kararlarda daha fazla söz hakkına sahip olması gerekmektedir. Kadınların kamu politikalarında, siyasi alanda, devlet yönetim aşamalarında bulunması, toplumun gelişimi, ülkenin kalkınma düzeyi ve en önemlisi toplumsal eşitliğin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

Kadınların Siyasete Katılımı ve Cinsiyet Eşitliği

Türkiye'de 2020 yılı ulusal ve yerel siyasette, kadın temsil oranları çok düşüktür. Kadın-erkek eşitsizliği toplumda her alanda olduğu gibi siyasal alanda da karşımıza çıkmaktadır.

"Temelde; kamusal alan, özel alan ayrımında kadınların konumu, toplumsal cinsiyet rollerinin eşitsiz yapısı ve siyasetin erkek egemen yapıları gibi nedenler, bir yandan kadınların eksik temsil edilmesine yol açmakta; diğer yandan temsilci olma şansını yakalayan az sayıda kadının siyasette yer alma biçimlerini olumsuz olarak etkilemekte, nitelikli bir kadın temsilini güçleştirmektedir." (Pınarcıoğlu, 2011).

Demokratik bir sistemin oluşabilmesi ve iktidarın kararlarının geçerli olabilmesi için toplumun, karar alma mekanizmasının her kademesinde eşit şekilde temsil edilmesi gerekmektedir. Siyasi karar mekanizmalarında kadınlar, az sayıda yer almaktadır. Siyasette kadınların sadece eşit seçme ve seçilme hakkına sahip olmaması, mecliste de eşit temsil elde edebilmesi için asgari kadın kotası gibi maddelerin tüzüklerde yer alması gerekmektedir (KA-DER, 2005). Cinsiyet eşitliği bağlamında kadının siyasal alanda daha çok temsil edilmesi gerekmektedir. Milletvekili sayıları ve oranları göz önüne alındığında, 2020 yılında Türkiye'de kadının siyasal alandaki varlığı yok denecek kadar azdır.

"Nüfusun yarısını oluşturan kadınları siyasi karar mekanizmasının dışında bırakmak, siyaseti kadınların katkısından mahrum bırakmaktır. Kadınlar yalnız farklı sorunlara değil, farklı yaşam deneyimlerinden kaynaklanan, farklı siyasi önceliklere ve bakış açısına sahiptir. Bu ise doğru politikalar üretmek açısından büyük bir fırsat ve zenginliktir. Kadınların katkısı olmadan, yalnız kadın sorunlarına değil, toplumun sorunlarına doğru ve kalıcı çözümler bulunamaz" (KA-DER, 2005). Kadının sadece sembolik olarak var olduğu, siyasette söz hakkı, karar verme yetkisi yine erkek egemenliğindedir. Kadınların siyasette daha etkin olabilmesi için öncelikle kadın-erkek eşitliğinin önündeki tüm engellerin kaldırılması gerekmektedir.

2020 Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'inde siyasi partilerin milletvekillerinin cinsiyete göre dağılımı ve cumhurbaşkanlığı kabinesi görev ve cinsiyet dağılımı aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 1, Türkiye Büyük Millet Meclisi resmi internet sitesi verilerine dayanmaktadır. Oranlar göz önüne alındığında, Türkiye'de kadın milletvekili sayısının erkek milletvekili sayısına göre daha az olduğu açıkça görülmektedir. Milletvekili sayılarındaki bu eşitsizlik, siyasi alanın, erkek egemenliğine dayalı bir yapıda olduğunu göstermektedir. Siyasi alanın mevcut yapısı, kadınların yönetim sistemlerinde yeteri kadar yer alamamasına neden olmaktadır. Siyasal yönetimde yer bulamayan kadınların siyasete katkısı ise seçmenlik ile sınırlı kalmaktadır.

"Türkiye'de mevcut siyasal partiler içindeki seçilmiş ya da atanmış kadın oranları düşüktür ve bu yapılarda yer alabilen az sayıdaki kadın ise ya parti içinde çok etkili olamamakta ya da 'vitrin' işleminde tutunabilmektedir" (KA-DER, 2006).

Tablo 1.
2020 Yılı Siyasi Partilerin TBMM Milletvekillerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Parti Adı	Kadın		Erkek		Toplam
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	
Adalet ve Kalkınma Partisi	54	%18,69	235	%81,31	289
Cumhuriyet Halk Partisi	17	%12,32	121	%87,68	138
Halkların Demokratik Partisi	23	% 41,07	33	%58,93	56
Milliyetçi Hareket Partisi	4	%8,33	44	%91,67	48
İYİ Parti	2	%5,56	34	%94,44	36
Türkiye İşçi Partisi	0	%0	2	%100	2
Büyük Birlik Partisi	0	%0	1	%100	1
Demokrasi ve Atılım Partisi	0	%0	1	%100	1
Demokrat Parti	0	%0	1	%100	1
Demokratik Bölgeler Partisi	1	%100	0	%0	1
Saadet Partisi	0	%0	1	%100	1
Yenilik Partisi	0	%0	1	%100	1
Bağımsız Milletvekili	0	%0	9	%100	9
Genel Toplam	101	%17,29	483	%82,71	584

Türkiye’de milletvekili seçimleri, partilerin belirlediği aday listelerine bağlı oluşturulmaktadır. Seçmenler, bireysel adaylara değil partilere oy vermektedir. Bu nedenle kadınların meclise girebilmesinin yolu, parti yönetimlerinin aday gösterme kriterlerine bağlı kalmaktadır (KSGM, 2008).

Tablo 2, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı kurumsal internet sayfası verilerine dayanmaktadır. 2020 yılı Cumhurbaşkanlığı Kabinesinin cinsiyet ve görev dağılımı tablosunda, kabinenin toplamda on altı bakandan oluştuğu ve kabinede on dört erkek, iki kadın bakanın yer aldığı görülmektedir. Cumhurbaşkanlığı Kabinesinde kadınların sayıca az olması, siyasal alanda cinsiyet temelli bir eşitsizlik olduğunu açıkça göstermektedir.

Etkin Siyasi Partiler ve Kadın Temsilcileri

2020 yılı itibarıyla, TBMM’de etkin olarak bulunan siyasi parti sayısı on ikidir ve bu partiler içerisinde sadece iki siyasi partinin yönetim mekanizmasında kadın siyasetçi görev yapmaktadır. İyi Parti Genel Başkanı ve kurucusu Meral Akşener ve Demokratik Bölgeler Partisi (DBP) ’nin eş genel başkanı Salihe Aydeniz dışında, 2020 yılında Türkiye’de etkin başkanlık görevinde başka kadın siyasetçi bulunmamaktadır.

Çitçi (1996), gerçek bir temsil ilkesinin, toplumun isteklerine ve çıkarlarına uygun, duyarlı temsilci adayları ile bilinçli, özgürce seçimini yapabilen seçmenlerin varlığına dayandığını ifade etmektedir. Sancar (2011) ise TBMM’de bulunan siyasi parti yönetimlerinin aday belirleme ilkelerinin çokça sorun içerdiğine dikkat çekerek özellikle “itaatkâr”, “deneyimsiz” ve “arka toplayan” kadınların, aday gösterildiğini, kadın örgütlerinde, kadın mücadelesinde yer alan güçlü kadınların siyasi partilerde, parlamentolarda ve politik makamlarda yer bulamadıklarına dikkat çekmektedir. Sancar, aday seçiminde “deneyim, parasal güç, bölgesel aidiyet, etnik

Tablo 2.
2020 Cumhurbaşkanlığı Kabinesinin Cinsiyet ve Görev Dağılımı

ERKEK	GÖREV	KADIN	GÖREV
Abdülhamit Gül	Adalet Bakanı	Zehra Zümür Selçuk	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı
Fahrettin Koca	Sağlık Bakanı	Ruhsar Pekcan	Ticaret Bakanı
Murat Kurum	Çevre ve Şehircilik Bakanı		
Mevlüt Çavuşoğlu	Dışişleri Bakanı		
Fatih Dönmez	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı		
Mehmet Nuri Ersoy	Kültür ve Turizm Bakanı		
Ziya Selçuk	Milli Eğitim Bakanı		
Mustafa Varank	Sanayi ve Teknoloji Bakanı		
Mehmet Muharrem Kasapoğlu	Gençlik ve Spor Bakanı		
Lütfi Elvan	Hazine ve Maliye Bakanı		
Süleyman Soylu	İçişleri Bakanı		
Hulusi Akar	Milli Savunma Bakanı		
Adil Karaismailoğlu	Ulaştırma ve Altyapı Bakanı		
Bekir Pakdemirli	Tarım ve Orman Bakanı		

köken ve cemaat kimliği, eğitim, meslek, yaş, kitle örgütleri üyeliği/yöneticiliği gibi kriterlerin etkili olduğunu; ancak bu ölçütlerin de kadınlardan çok erkekler için geçerli olduğunu” belirtmektedir.

Tekeli (1991)’ye göre ise Türkiye’de siyaset alanında sayıca fazla olan erkekler, güç ve hâkimiyeti ellerinde tutarak politikanın kurallarını belirlemekte, bu da kadınların alanda aktif rol üstlenmemesine neden olmakta ve hatta erkekler arası ilişkilere uygun olmayan kadınları, siyasal alandan dışlamaktadır.

Kadın Siyasetçilerin Medyada Temsili

Medya, kitle iletişim araçları olarak da bilinen, her çeşit bilgiyi alıcıya aktaran, yazılı, görsel, işitsel araçların tümü olarak tanımlanmaktadır. Medyanın haber verme, bilgilendirme, eğitime ve eğlendirme işlevleri bulunmaktadır. Pek söylenirse de ciddi anlamda yönlendirme aracı olarak kullanıldığı da gerçektir (Gürkan, 2012). Medya, ekonomik, siyasal ve kültürel bütün toplumsal alanlarda doğrudan yer alan, toplumun gündemini belirleyen ve bireylerin tutumlarını etkileyen önemli bir güçtür. Kadınların medyada temsil edilme şekilleri, kadınların konumu, toplumsal rolleri ve yaşamları hakkında kamuoyuna önemli mesajlar vermektedir (Kalender ve ark., 2021). Türkiye’de 2020 yılında kadın siyasetçilerin en fazla şiddet kelimesinin geçtiği haberlerde yer aldığı, çalışma kapsamında ulaşılan sonuçtur. Ülkemizde kadın siyasetçilerle ilgili haberlerde sıklıkla kullanılan şiddet kelimesi, toplumun en büyük problemlerinden biri olan şiddet kültürünün bir yansıması olarak görülebilir. Yeni ideolojiler üreten ve sunan, toplumsal algı oluşturan medya, aynı zamanda toplumda var olan hâkim görüşü de pekiştirmektedir. Kadına yönelik şiddetin haberlerde temsili ve bu konunun etik boyutu, iletişim araştırmalarında iki temel eksen

üzerinden ilerlemektedir. Bunlardan biri, kadınlık imgesinin ve kadının medyada nasıl sunulduğu, diğeri ise şiddetin genel olarak medyada nasıl temsil edildiği sorunudur (Dursun, 2010). Medyada kadın temsili üzerine yapılmış Ayşe Saktanber (1993)'e ait çalışmada, Türkiye'de feminist hareketin gelişmesi ile kadınların medyada daha fazla yer almaya başladığı ifade edilmektedir. Saktanber' e göre bu artış, kadınların ikincil konumunun değişmesi için yeterli etkiyi yaratmamıştır, çünkü medyada yer alan söylemler, kadınların değil erkeklerin bakış açısı ile oluşturulmaktadır (Saktanber, 1993). Mutlu Binark ve Mine Gencel Bek'in *Medya ve Cinsiyet* adlı çalışmalarına göre ise Türk mediasında kadınlar, anne/eş olarak kadın, cinsel obje olarak kadın ve şiddet eylemlerinde nesne olarak kadın, şeklinde üç kategoride yer almaktadır (Gencel Bek & Binark, 2000). Türkiye'de yazılı basında, kadınların siyasal temsiline incelendiği bir başka çalışmada Deniz (2010), kadın siyasetçiler ile ilgili haber metinlerinde, ana öznenin kadın olmadığı, haber başlıklarında ve içeriklerde, başörtüsü, türban, güzellik, anne/eş olma durumu, parti ve ideoloji kavramlarının öne çıkarıldığı sonucuna ulaşmıştır. Haberlerde kadın politikacıların siyasetçi kimlikleriyle değil, geleneksel kadın kimlikleriyle temsil edildiğini ve gazetelerin bu şekilde ataerkil ideolojiyi sürdürdüğünü vurgulamaktadır. Yerel medyada kadın adayların temsiline incelendiği benzer bir çalışmada (Çağlar, 2013), haber içeriklerinde kadın adayların genellikle kişisel özellikleri, medeni durumları ve aileleri ile ilgili bilgilerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Siyasetçi kadınların haber metinlerinde, cinsiyetçi söylemlerle ve ataerkil anlayışı pekiştirecek şekillerde temsil edildiği, çoğu araştırmanın ortak sonucudur. Haberlerde kadın temsiline eksik olması, kadınların birbirinden haberdar olmalarını ve hayatlarını etkileyen sorunlara ortak çözümler üretmelerini engellemektedir. Kadınların kendilerini ifade etmeleri ve politikada yer alabilmeleri için iletişim haklarından yararlanmaları gerekmektedir (Köker, 2011). Kadınları siyasal, kamusal tüm alanlarda daha fazla görünür kılmamanın yolu, medyadan geçmektedir. Siyasal alanda, kadın varlığının artması için medyanın eşitsizliği yeniden üretmeyen, duyarlı bir habercilik anlayışına sahip olması gerekmektedir. Medyada kadınların daha çok iş hayatları ve başarılarıyla temsil edilmesi, siyasal katılımı etkileyecek önemli bir adım olacaktır.

Yöntem

Araştırma kapsamında, 2020 yılında Türkiye'de en çok ziyaret edilen haber sitelerinde yer alan kadın siyasetçiler ile ilgili haberler, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi ile incelenmiştir. Nicel araştırmalar, verilerin sayılar biçiminde olduğu bilimsel araştırmalardır. Nicel araştırmalarda amaç, örneklerden verileri toplamak ve çalışmanın bulgularını ortaya çıkarmak için çözümlemeler yapmaktır. Örneklerden elde edilen bulgularla, evrene genelleme yapılır. Bu noktada örneklemin evreni ne ölçüde temsil ettiği önem taşımaktadır (Punch, 2020). İçerik çözümlemesi, nicel araştırmalarda en sık kullanılan yöntemlerden biridir. Bu yöntem, yazılı ya da görsel verilerin, sayısal olarak incelenmesi temeline dayanmaktadır. Örneklemin büyüklüğü, sonucun doğruluğunu arttırmaktadır (Fiske, 2011). İçerik analizi yönteminin ilk örnekleri, 16. yüzyıla kadar uzanmaktadır; dönemin tek iletişim aracı olan gazetelerde, dini mesajların ne ölçüde yer aldığı, bu yöntem kullanılarak araştırılmıştır. 20. yüzyılın başlarında Amerika'da, gazetecilik öğrencileri tarafından, gazetelerde yer alan konuların analizi amacıyla, içerik çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. II. Dünya savaşı sırasında ise Harold Lasswell ve arkadaşları, gazete ve radyolardaki propaganda amaçlı içerikleri çözümlemek için yine bu yöntemi kullanmışlardır (Aziz, 2020). Uygulama alanı oldukça geniş olan yöntemin, 1980–2013 yılları

arasında Türkiye'de lisansüstü tezlerde en çok kullanılan veri toplama tekniği olduğu bilinmektedir (Dursun, 2004).

Bu çalışmada kadın siyasetçilerle ilgili haberlerde öne çıkan konuların neler olduğu, medyada kadınların nasıl temsil edildiği ve bu temsiline siyasal katılımı nasıl etkilediği sorularına cevap aranmıştır. Araştırma kapsamında incelenen haberler, 2020 yılı ile sınırlanmıştır. Çalışmada yalnızca 2020 yılı haberleri yer almaktadır. Çalışma kapsamında önce internet ortamında, 2020 yılında en çok ziyaret edilen haber sitelerinin hangileri olduğu, Alexa (ABD merkezli web ölçümleme şirketi) verilerine göre tespit edilmiş, ardından yalnızca bu sitelerden sırasıyla ilk altısı araştırmaya dâhil edilmiştir. Çalışmaya örneklem olarak seçilen haber siteleri; *Sözcü*, *Hürriyet*, *Milliyet*, *Yenişafak*, *Habertürk* ve *Ensonhaber*'dir. Yalnızca bu sitelerde bulunan haberler çalışma kapsamında incelenmiştir. Seçilen sitelerin her birinde önce *kadın* ve *siyaset* kelimeleri aratılmış, bu kelimelerin geçtiği toplam haber sayısı belirlenmiştir. Ardından aramalar, Tablo 3 kodlama cetveline göre toplumsal ve siyasal olarak kodlanan anahtar kelimeler üzerinden tekrar edilerek, haber metinlerinde sıklıkla kullanılan kelimelerin neler olduğu ve bu kelimelerin oranları belirlenmiştir. Toplumsal kategoride yer alan *aile*, *erkek*, *çocuk*, *şiddet* kelimeleri, geleneksel anlayışı; siyasal kategoride yer alan *ekonomi*, *hükümet*, *başarı* ve *demokrasi* kelimeleri ise eşitlikçi anlayışı temsil etmektedir. Kelimelerin hangi anlayışı temsil ettiği, kadınlara ve erkeklere uygun görülen toplumsal roller çerçevesinde değerlendirilmiştir. Siyaset alanını erkek alanı olarak gören geleneksel anlayışta, kadınların yeri özel alandır ve bu anlayış ev, çocuk, aile gibi kelimeleri kadınlara uygun görünürken, başarı, ekonomi, hükümet gibi kelimeleri erkeğe uygun görmektedir. Çalışmada, siyasetçi kadınların yer aldığı haber metinlerinde sıklıkla kullanılan kelimelerin belirlenmesi ve bu kelimelerin siyasetçi kadınların medyada temsil edilme biçimleri hakkında bilgi vermesi amaçlanmıştır.

Bulgular

Toplumsal ve siyasal olarak iki kategoride incelenen kadın siyasetçi haberlerinde, toplumsal kategoride yer alan *aile*, *erkek*, *çocuk* ve *şiddet* kelimelerinin öne çıktığı görülmektedir. Çalışma sonucunda, kadın siyasetçilerle ilgili haber metinlerinde en çok kullanılan kelimenin "*şiddet*" olduğu tespit edilmiştir. Ardından sırayla, *ekonomi* ve *çocuk* kelimeleri gelmektedir. Bu sonuç, siyasetçi kadınların medyada sıklıkla şiddet kelimesini içeren söylemlerle temsil edildiğini göstermektedir.

İncelenen haberler ve elde edilen veriler sonucunda Tablo 4'te belirtildiği gibi %85 oranıyla *şiddet* kelimesinin birinci sırada, %83 oranıyla *ekonomi*'nin ikinci sırada, %82 oranıyla *çocuk* kelimesinin ise üçüncü sırada olduğu görülmektedir. Ardından %76 ile *aile*, %73 ile *demokrasi*, %72 ile *hükümet*, %71 *başarı*, %61 ile *erkek* kelimeleri gelmektedir. Kadın ve siyaset ile ilişkilendirilen kelimeler, aynı haber içinde de yer alabilmektedir. Aynı haber içinde yer alan

Tablo 3.
Kodlama Cetveli

KADIN SİYASETÇİ	2020 Yılında En Çok Ziyaret Edilen Haber Siteleri	Kadın Siyasetçi Haberlerinde Sıklıkla Kullanılan Kelimeler
	Sözcü Hürriyet Milliyet Habertürk Yenişafak Ensonhaber	Toplumsal Aile, Erkek, Çocuk, Şiddet Siyasal Ekonomi, Hükümet, Başarı, Demokrasi

Tablo 4.
En Çok Ziyaret Edilen Haber Sitelerinde Kadın Siyasetçiler ve Anahtar Kelimeler

Kadın Siyasetçi Haberlerinde En Çok Kullanılan Kelimeler	2020 Yılında En Çok Ziyaret Edilen Haber Siteleri													
	Sözcü	%	Hürriyet	%	Yenişafak	%	Habertürk	%	Milliyet	%	Ensonhaber	%	Toplam	%
Başarı	143	47%	317	78%	280	95%	325	83%	267	68%	181	55%	1513	71%
Ekonomi	262	86%	299	74%	285	96%	329	84%	274	70%	312	95%	1761	83%
Demokrasi	208	69%	272	67%	291	98%	261	66%	249	63%	277	84%	1558	73%
Hükümet	148	49%	266	66%	265	90%	273	69%	280	71%	290	88%	1522	72%
Aile	170	56%	298	74%	178	60%	390	99%	308	78%	268	81%	1612	76%
Erkek	178	59%	352	87%	98	33%	280	71%	330	84%	56	17%	1294	61%
Çocuk	224	74%	371	92%	238	80%	338	86%	264	67%	296	90%	1731	82%
Şiddet	171	56%	368	91%	240	81%	390	99%	338	86%	292	88%	1799	85%
Kadın Siyasetçilerin Yer Aldıkları Toplam Haber Sayısı	303		404		296		393		394		330		2120	%

kelimelerin olduğu küme toplamı, var olan kadın siyasetçilerle ilgili haberler toplamını yansıtmamaktadır. Bu nedenle, her kelimenin toplam oranı kadın, siyaset ve ilgili kelime şeklinde kendi içinde belirlenmiştir.

Siyasetçi kadınlar ile ilgili haber içeriklerinde kullanılan sözcüklerin çoğunlukla geleneksel anlayışa uygun olduğu görülmektedir. Medya metinlerinde kullanılan haber dilinin toplumdaki ataerkil düzene uygun bir yapısı olduğu, çalışmanın bir diğer sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Medyada, siyasetçi kadınların erkeklere oranla daha az yer alması, medyada yer alan kadınların kişisel özellikleriyle, özel hayatları ve aileleriyle haberlere konu olması, kadınların siyasal alandan uzak durmasına neden olmaktadır.

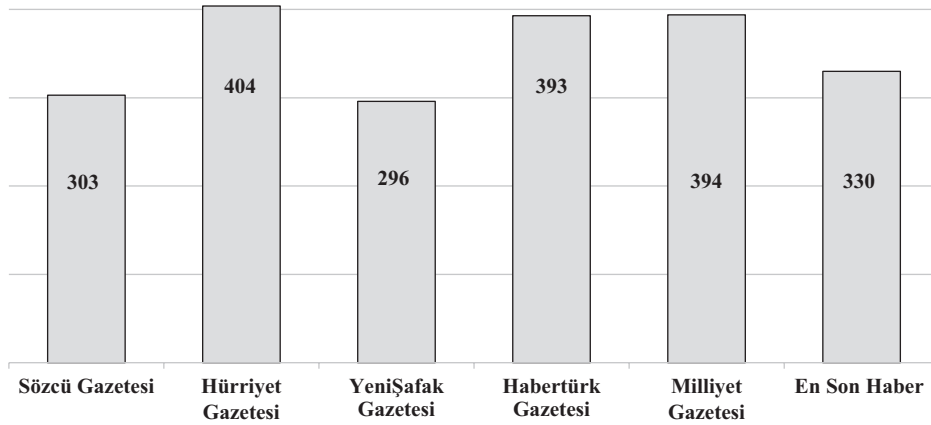
Günümüzde, siyasal kimliği ile öne çıkan isimlerden biri olan İyi Parti kurucusu ve Genel Başkanı Meral Akşener ile ilgili bir haber, konuya örnek teşkil etmektedir. “Bahçeli’den Akşener’e ‘Evine Dön’ Çağrısı” şeklinde oluşturulan başlıkta kullanılan “ev” sözcüğü ile en basit anlamda, kadının yerinin siyaset alanı olmadığı, evi olduğu yönünde, güçlü bir algı yaratılmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ile yollarını ayırdıktan sonra İyi Parti’yi kuran Meral Akşener’in eski partisine geri dönmesi gerektiği, “ev” kelimesinin MHP’yi temsil eden kullanıldığı yönünde bir algı da yaratan haberin içeriğinde, bu anlamı taşıyacak herhangi bir cümle açıkça yer almamaktadır. MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin “evine dön” derken kinaye yaptığı, MHP’yi kastettiği düşünülse de haber başlığında “evine dön” kısmının özellikle tırnak içinde vurgulanması, okuyucunun dikkatinin bu cümleye çekilmesine neden olmakta ve bu cümle ile alıcılara, kadınların siyaset alanında olmaması, evine dönmesi gerektiği mesajı verilmektedir.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç’ın kadına yönelik şiddete karşı, sosyal farkındalık projesine katılmasını konu edinen başka bir haber örneğinde ise “Farkındalık İçin Kadın Vekile Şiddet Makyajı” şeklinde bir başlık kullanılmıştır. Haberi ilgi çekici kılmak için hazırlanan bu tarz başlıklarda, “şiddet ve kadın” kelimelerinin bir arada kullanımı, şiddetin kadınlıkla bağlantılı bir kavram olduğu yönündeki algıyı pekiştirmektedir. Haber metinlerinde *şiddet* ve *kadın* sözcüklerinin öne çıkarılması, medyada, “şiddete uğrayan mağdur kadın” temsiliğini güçlendirmektedir. Haberin devamında “Kadınlara yanık, kesik, kezzap, darbe gibi şiddet ve darp izleri özel efekt malzemeleri kullanılarak

uygulandı” cümlesi ile kadınlara yönelik şiddetin ayrıntısı verilmektedir. Haber metninde özel malzemelerle temsili bir şiddet görseli oluşturulduğu belirtilse de, şiddetin ayrıntısı hiçbir şekilde haber metinlerinde açıkça yer almamalıdır. Haberlerde, şiddeti meşru gösterecek tüm söylemlerden kaçınmak gerekmektedir. Haber içeriklerinde, şiddete uğramış kadın görsellerinin kullanılması, medyada çaresiz, savunmasız bir kadın temsiliinin oluşmasına neden olmaktadır.

Siyasi alanda yer alan kadınların, medyada fiziksel görünüşleri ile öne çıkarılmasına örnek olabilecek bir başka haberde, İyi Parti Isparta Milletvekili Aylin Cesur’un kıyafet tercihi eleştirilmektedir. “İyi Partili Aylin Cesur’un Tepki Çeken Pozları” başlığı ile hazırlanan haber, cinsiyetçi yaklaşım ve ayrımcı söylemlerle devam etmektedir. Haber içeriğinde; “Şehit cenazesinde namaz kılınırken, bir anda cemaatin önüne geçip poz veren Aylin Cesur’un, cenazede çekilen başka fotoğrafları da ortaya çıktı”, “Cenazeye giderken bu ne şıklık”, “Şehit annesinin büyük bir acı yaşadığı anlarda İyi Partili Aylin Cesur, yine poz verme peşindeydi” cümleleri yer almaktadır. Haberde öncelikle, kadın siyasetçinin giydiği kıyafete dikkat çekilmekte ve kadının görselliği ön plana çıkarılmaktadır. “Poz verme peşinde” tabirinin haber metni içinde özellikle tekrarlanması ile kadınların asıl amacının her ortamda ilgi çekmek olduğu algısı yaratılmaya çalışılmıştır. Siyasi kimliği ile bir cenazeye katılan milletvekilinin şık giyiminin vurgulanmasıyla amaçlanan, kadınlar için önemli olanın, nasıl göründükleri olduğu ve kadınların şık/güzel görünmeyi, diğer konulardan daha çok önemseydiği mesajını, okuyucuya iletmektir. Toplumun her kesimini etkileyen, çok önemli bir konu olan şehit cenazesine ilgili bir haberin bu şekilde magazinleştirilmesi, etik haberçilik anlayışına aykırıdır. Çalışma kapsamında, örnek haberlerde de olduğu gibi kadınların konu edildiği birçok haberde, ayrımcı ifadeler bulunduğu ve haber metinlerinde eril bir dil kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şekil 1, 2020 yılında en çok ziyaret edilen haber sitelerinde yer alan kadın siyasetçiler ile ilgili haberlerin toplam sayılarını göstermektedir. Şekil 2’de toplumsal kategoride bulunan aile, erkek, çocuk ve şiddet kelimelerinin öne çıktığı görülmektedir. Toplamda sırasıyla Hürriyet Gazetesinde 404, Milliyet Gazetesinde 394, Habertürk Gazetesinde 393, Ensonhaberde 330 ve Sözcü Gazetesinde 303 haber bulunmaktadır.

Şekil 1.
2020 Yılı Haber Sitelerinde Kadın Siyasetçi Haberlerinin Toplam Sayılarının Grafik İle Gösterimi

Tartışma

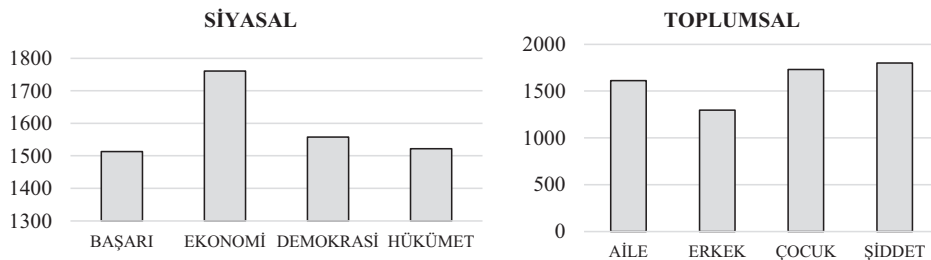
Türkiye’de kadınların siyasal alanda ne kadar var olduğunu belirlemek, kadınların siyasetten uzak kalmasının nedenlerini araştırmak ve medyanın konuya ilişkin yaklaşımını incelemek amacı ile ele alınan konu kapsamında, kadın siyasetçilerin medyada şiddet, aile, çocuk gibi kelimelerle temsil edildiği ve öne çıkarıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç erkek egemenliğine dayalı, değişmeyen toplum yapısından kaynaklanmaktadır. Ataerkil toplum modeli içerisinde siyaset alanı, erkek alanı olarak görülmektedir. Araştırma verilerine göre, siyasette yer alan kadın-erkek sayılarında, büyük oranda eşitsizlik bulunmaktadır. Cinsiyet temelli bu eşitsizlik, kadınların alan içerisinde ikincil konuma itilmesine ve dışlanmasına sebep olmaktadır. Çalışma verileri, medyanın da bu hâkim düşüncüyü destekler nitelikte tutum sergilediğini açıkça göstermektedir. Haber metinlerinde sıklıkla kullanılan kavramlar, siyasette yer alan kadınların temsil edilme biçimine ışık tutmaktadır.

Türkiye’de kadınların siyaset alanına girişi, 8 Şubat 1935 yılında TBMM seçimlerinde on yedi kadın milletvekilinin ilk kez meclise girmesi ve ara seçimlerde bu sayının on sekize yükselmesi ile başlamıştır. Bu tarihten günümüze kadar kadınların siyasetteki varlığı incelendiğinde, yeterli ölçüde bir eşitlik ve gelişme olmadığı verilerle kanıtlanmaktadır. Nitekim her koşulda mücadele ve hak arayışına devam eden kadınların siyasal alana katılım ve yer edinme çabalarını da sürdürdüğü görülmektedir. Kadınların siyasetteki varlığını güçlendirmek için birçok girişimde bulunulmuştur. Kadın haklarına yönelik kanun maddeleriyle, kurulan derneklerle, bilimsel çalışmalar ve yürütülen araştırmalarla kadınlar

desteklenmiş olsa da siyasal ve toplumsal eşitlik için yeterli sonuç elde edilememiştir.

Türk meclis tarihinde 1935–2009 yılları arasında görev yapmış kadın siyasetçilerle ilgili bilgilerin yer aldığı bir çalışmada, tarihi sıralamaya göre milletvekili sayıları ve oranları belirtilmiştir. Araştırma sonucunda, Türkiye’de bu yıllar içerisinde kadın milletvekili oranlarının hiçbir zaman %10’u geçmediği bilgisi yer almaktadır. Çalışmada bu eşitsizliğin nedenleri; toplumsal, kültürel ve ekonomik yapı, siyasi partilerin yapısı, bilgi yetersizliği ve özgüven eksikliği olarak sıralanmış; bütün reformlara rağmen, siyasi alanın, erkek egemenliğinde olduğu sonucuna varılmıştır (Gökçimen, 2009).

Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı tarafından hazırlanan bir başka çalışmada, evrensel kadın hareketlerinin, farklı ülkelerdeki yansıması, siyasal iktidarların konuya bakış açıları ve müdahaleleri incelenmiştir. Araştırma kapsamında kadınların siyasetle ilgili görüşleri ve siyasete katılım konusundaki istekleri, bir anket çalışması ile belirlenmeye çalışılmıştır. Kadın sorununun, yine kadınlarla yapılacak görüşmelerle, tartışmalarla çözülebileceği görüşünden yola çıkılarak gerçekleştirilen araştırmada, örnekleme dâhil edilen kadınların, dörtte üçünün siyasete sınırlı ilgi gösterdiği, yalnızca dörtte birinin yakın ilgi duyduğu tespit edilmiştir. 1991 yılında gerçekleştirilen araştırmada sonuç; “Kadın sorunları ve kadının siyasal katılımı, Türkiye’de tartışılmayı beklemektedir.” şeklinde oldukça açık bir biçimde ifade edilmiştir (Tekeli & Koray, 1991). Ne yazık ki, geçen onca zamana rağmen bugün durumun değiştiğinden bahsetmek mümkün değildir. Günümüzde kadınların siyasal alana katılma sorunu hâlâ tartışılmakta

Şekil 2.
Toplumsal ve Siyasal Kategorilerinde Yer Alan Kelimelerin Grafik İle Gösterimi

ve çözülmeyi beklemektedir. Konuya ilişkin bir başka görüş ise Sancar (2011)'in, Türkiye'de kadın hareketinin politiği üzerine yaptığı incelemede yer almaktadır. Sancar, başarılı bir kadın hareketinin, siyasal alanda eşit temsil için geliştirilecek planlamalarla ve siyasal değişmelerle mümkün olabileceğini vurgulamaktadır. Sancar çalışmasında, cinsiyet eşitliğini hedeflemeyen ve bunu gerçekleştirmek için çaba sarf etmeyen yönetim sistemlerinin, demokratik sayılamayacağını, bu durumun önemli bir demokrasi eksikliği olduğunu belirtmektedir. Türkiye'de siyasal alanda eşit bir temsilin olmadığı, çalışmaların ortak sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kadınların siyasal alanda yer edinme çabalarının, siyasal partiler tarafından desteklenmediği düşüncesini belirten Ayata Güneş (1998) ise Türkiye'de siyasal partilerin kadınların temsili güçlendirmek adına bir girişimde bulunmadığını ve siyasal partilerin erkek egemenliğine dayalı mevcut düzeni sorgulamaya yönelik bir yaklaşım sergilemediğini ifade etmektedir. Siyasal alanda temsil sorununun günümüzde de devam ettiği, sorunun çözümü için yeterli çaba sarf edilmediği, kadınların siyasette hala sayıca az olduğu sonuçları, çalışmaların benzer yanlarını göstermektedir.

Bu çalışmada, siyasete katılmada eşitsizliğin, ülkemizde uzun zamandır devam eden bir problem olduğuna dikkat çekilmek istenmiştir. Araştırma kapsamında, toplumumuzun en önemli sorunlarından biri olan cinsiyet temelli eşitsizliğin, günümüzde siyasal alanda oldukça açık bir şekilde devam ettiği sonucuna varılmıştır. Kadınların siyasal alana katılma ve temsil etme/edilme sorunu, ivedilikle çözülmesi gereken, güncelliğini koruyan önemli bir konudur.

Türkiye'de siyasetçi kadınlar ile ilgili haberler, iki kategoride kodlanan kelimeler üzerinden incelendiğinde *şiddet* kelimesinin birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Şiddet, toplumumuzun en önemli problemlerinden biridir. Bu nedenle kadın siyasetçilerin olduğu haberlerde de sıklıkla kullanılmıştır.

Haber metinlerinde en çok kullanılan ikinci kelime ise *ekonomi*dir. Kadın siyasetçi haberlerinde *ekonomi* kelimesinin sıklıkla kullanılmasının nedeni, 2020 yılı Covid-19 pandemi sürecinde, topluma yapılan ekonomik yardımlardır. Zehra Zümrüt Selçuk'un Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı olması ve bu süreçte devlet yardımlarının bakanlık tarafından yürütülmesi, kadın siyasetçi haberlerinde "ekonomi" kelimesinin sıklıkla kullanılmasına neden olmuştur.

Türkiye'nin siyaset alanında, toplumun her kesiminde görülen ataerkil düşünce yapısı hâkimdir. Erkek hegemonyasındaki bu siyaset alanında, kadınların yeterli temsil edildiği söylenemez. Toplumun siyasal alanı, erkeğe uygun görmesinin sebebi; güven, güç, idare, hâkimiyet gibi kavramların, erkeklerle özdeşleştirilmiş olmasıdır. Bu anlayış ve tutum, siyasette kadınların sayıca yok denebilecek kadar az olmasına sebep olmaktadır. Kadınların bütün bu zorluklara rağmen, siyasal alanda yer edinme çabaları desteklenmelidir. Kadınların siyasete katılmasını güçlendirecek yasal düzenlemeler, pozitif ayrımcılık stratejileri, örneğin asgari temsil (kota) uygulamaları gerçekleştirilmelidir.

Türkiye'de siyaset alanında yer alan kadınlar, bu alanda güçlü ve başarılı olabileceklerini kanıtlamışlardır. Örneğin; Türkiye'nin ilk kadın bakanı ve rektörü unvanına sahip olan Türkan Akyol, 1971 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı olarak görev yapmıştır. Tıp alanında başarılı çalışmalara imza atan Akyol, siyasal alanda saygın bir yer edinmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarihinde, meclisi

yöneten ilk kadın unvanına sahip Nermin Neftçi de siyasal alanda başarılı kadınlar arasında yer almaktadır. 1973 yılında Meclis Başkan vekilliğine seçilen Neftçi, Muş ilinin ilk kadın milletvekili olarak tanınmaktadır. Türk siyasetinde en çok öne çıkan isimlerden biri ise Tansu Çiller'dir. Türkiye'nin ilk ve tek kadın Başbakanı olan Çiller, 1993–1996 yılları arasında görevini sürdürmüştür. Bir kadın siyasetçinin Başbakan olması, toplumda var olan birçok olumsuz algının da yıkılmasını sağlamıştır. Günümüzde siyasal alandaki varlığını başarılı bir şekilde sürdüren Meral Akşener, 1996–1997 yılları arasında İç İşleri Bakanı olarak da görev yapmıştır. 2017 yılında İyi Parti'yi kuran Akşener, genel başkanlık görevini ise hâlen sürdürmektedir.

Siyasette kadın-erkek eşitliği, ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda, cinsiyet eşitliğine sahip bir toplum modeli ile mümkündür. Toplumun değer yargılarını etkileyecek en önemli araç, medyadır. Bu nedenle medyada ayrımcı söylemler ve cinsiyetçi tutumlarla hazırlanmış haberler değil kadınların gücünü, başarısını yansıtan haberler sıklıkla yer almalıdır. Bireylerin karşılaştığı temel sorunların haberlerle yayılması ve tartışılması demokrasinin sağlanması için zorunludur; bu sorunlar görmezden gelinmemelidir. Göz ardı edilen sorunlar çözülmeyeceği gibi artmaya devam edecektir. Medya ise bu sorunların gündeme taşınması, barış, refah ve ilerlemenin sağlanabilmesi için kullanılması gereken bir fırsat olarak görülmelidir (Belsey & Chadwick, 1998). Haber metinlerinde etik kurallar ihlal edilmemelidir, kadınların medyada daha çok söz sahibi olmasına imkân verilmelidir. Medyada sıkça yer alan siyasetçiler, sanatçılar, eğitimciler, iş insanları gibi tanınmış kişiler tarafından kadınlar desteklenmeli ve teşvik edilmelidir. Medyanın toplumu etkileme gücü, cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında önemli bir araç olarak kullanılmalıdır. Kadınlar, medyada güçlü ve başarılı temsillerle yer almalıdır. Günümüzde medya öncelikli olmak üzere, her alanda cinsiyet eşitliğinin sağlanması bir zorunluluktur.

Ethics Committee Approval: Humans and animals (including material/data) were not used for experimental or scientific purposes in the study. The research data is based on the news on the websites of the newspapers. Therefore, the research does not require ethics committee approval.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author declare that they have no competing interest.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Etik Komite Onayı: Çalışma kapsamında insanlar ve hayvanlar (materyal/veriler dahil) deneysel ya da bilimsel amaçla kullanılmamıştır. Araştırma verileri gazetelerin internet sitelerinde yer alan haberlere dayanmaktadır. Bu nedenle araştırma etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Kaynaklar

Altındal, Y. (2007). *Kadının siyasal katılımı bağlamında partilerin kadın kollarının sosyolojik açıdan değerlendirilmesi*. [Tez No: 214504]. [Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler

- Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=1zLPSigDbDTkCDMW0tq6-A&no=m9fjtd7lulD1iMfhA2Y-g>
- Atabey, G. & Hasta, D. (2018). Siyasal katılım, siyasal yeterlik ve toplumsal cinsiyet. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 6(1), 484–515.
- Ayata Güneş, A. (1998). Laiklik, Güç ve Katılım Üçgeninde Türkiye'de Kadın ve Siyaset. In A. Berktaç Hacımırzaoğlu (Der.), *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler*. Tarih Vakfı Yayınları.
- Aziz, A. (2020). *Sosyal Bilimlerde araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. Nobel Yayınları.
- Bersey, A., & Chadwick, R. (1998). Medya ve Gazetecilikte Etik sorunlar. In Bersey & R. Chadwick (Çev.), *Nurçay Türkoğlu*. Ayrıntı Yayınları.
- Çağlar, N. (2013). Yerel medyada kadın adaylar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4(8), 14–38.
- Çitçi, O. (1996). Temsil, katılma ve yerel demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 5(6), 6.
- Collins, R. L. (2011). Content analysis of gender roles in media: Where are we now and where should we go? *Sex Roles*, 64(3–4), 290–298. [\[CrossRef\]](#)
- Demir, Z. (2002). *Siyasi partilerin kadın politikalarına karşı kadın tutumu*. (Tez No: 116853). [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://www.proquest.com/openview/f0a296b915e8d0d2eafb6df21576f7d/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&dis-s=y>
- Deniz, Ş. (2010). Türkiye'de yazılı basında kadınların siyasal temsili: 03 Kasım 2002 ve 22 Temmuz 2007 genel seçimleri. *Journal of Yaşar University*, 5(19), 3199–3220.
- Doğramacı, E. (1993). *Atatürk'ten günümüze sosyal değişimde Türk kadını*. Atatürk Araştırma Merkezi. Date of Access: 01.03.2023. https://dergipark.org.tr/tr/pub/laamd/issue/55308/758735#article_cite Erişim tarihi
- Dursun, Ç. (2004). Türkiye'de haber ve habercilik çalışmalarının genel bir değerlendirilmesi: 1980–2003. In Ç. Dursun (Der.), *Haber, Hakikat ve İktidar ilişkisi*. Elips Yayınevi, 89–147.
- Dursun, Ç. (2010). Kadına yönelik şiddet karşısında haber etiği. *Fe Dergisi*, 2(1), 18–32.
- Dursun, Ç. (2013). *İletişim Kuram kritik*. İmge Kitabevi.
- Dursun, D. (2002). *Siyaset Bilimi*. Beta Yayıncılık.
- Fiske, J. (2011). *İletişim çalışmalarına giriş* (S. İrvan, Çev.). Pharmakon Yayınevi.
- Gencel Bek, M., & Binark, M. (2000). *Medya ve Cinsiyetçilik*. Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi-KAdeR Eğitim Kitapçığı. Erişim Tarihi 01.03.2023. <https://www.scribd.com/document/503827919/79438556-1215414832MedyaVeCinsiyetcilik-mutluBinarkpdf#>
- Gökçimen, S. (2009). *Türk parlamento tarihinde kadın parlamenterler 1935-2009*. TBMM Yayınları. Erişim tarihi 01.03.2023. <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/2109/200902268.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Gümüşoğlu, F. (2008). Ders kitaplarında toplumsal cinsiyet. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(4), 39–50.
- Gürcan, H. İ. (2012). Medya tarihi (1.Ünite). In H. İ. Gürcan. (Ed.), *Haberciliğin temel kavramları* Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Habermas, J. (2017). *Tanıl Bora-Mithat Sancar, İletişim Yayınları*(K. Y. Dönüşümü, Çev.). İletişim Yayınları.
- KA-DER. (Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği). (2005). *Temsil için cinsiyet kotası erkek Demokrasiden gerçek Demokrasiye* (pp. 10–11). Acar Matbaacılık.
- KA-DER. (Kadın Adayları Destekleme Ve Eğitim Derneği). (2006). *Cinsiyet eşitliği yolunda yerel politikalar raporu*. KA-DER Yayınları.
- Kalender, A. B., Aksun, K., Hıdır, M., Dedeoğlu, Ş., Zengin Taş, E., & Salman, S. (2021). Medyada kadın istihdamının temsili ve reklamlardaki kadın imajı üzerine bir alımlama analizi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi*, 3(6), 1409–1439.
- Köker, E. (2011). Toplumsal cinsiyet ve medya (5. Ünite). In Y. Ecevit & N. Karkiner (Ed.), *Toplumsal cinsiyet çalışmaları* (pp. 96–116). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- KSGM (Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü). (2008). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı*, 47. Erişim tarihi 02.03.2023. http://www.ceidizleme.org/ekutuphanerisim/dosya/502_1.pdf
- Özaydınlık, Y. D. D. K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye'de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 33(33), 93–112. [\[CrossRef\]](#)
- Pınarcıoğlu, N. Ş. (2011). *Yerel siyaset ve kadın katılımı: İstanbul ve Kocaeli'nde niteliksel bir araştırma*. [Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı. <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/771/Tez%2055.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Punch, K. F. (2020). *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar* (D. Bayrak, H. B. Arslan & Z. Akyüz, Çev.). Siyasal Kitapevi.
- Saktanber, A. (1993). Türkiye'de Medyada Kadın: Serbest-Müsait Kadın veya İyi Eş, Fedakâr Anne. In Ş. Tekeli (Der.), *Kadın bakış açısından 1980'ler Türkiye'sinde Kadınlar* (pp. 198–210). İletişim Yayınları.
- Sancar, S. (2011). Türkiye'de kadın hareketinin politigi: Tarihsel bağlam, politik gündem ve özgünlükler. In S. Sancar (Der.), *Birkaç Arpa Boyu 21.Yüzyıla girerken Türkiye'de feminist çalışmalar* (pp. 98–99). Koç Üniversitesi Yayınları.
- Selvi, E. B. (2019). *Kadınların siyasete katılımı: Türkiye örneği*. (Tez No: 16810401021). [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. <https://acikerisim.erbakan.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12452/4606/575618.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sultana, A., & Altay, S. (2019). Ataerkillik ve kadının ikinciliği; Kuramsal bir analiz, e-*Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 11/1(23), 418.
- Talası, G. (1996). *Siyaset çıkmazında kadın*. Ümit Yayıncılık.
- Tekeli, Ş., & Koray, M. (1991). *Devlet-kadın-siyaset*. Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı.
- Tekeli, Ş. (1991). Kadınların siyasetten dışlanışlıklarının 55 yıllık öyküsü. In N. Arat (Ed.), *Kadınlar ve siyasal yaşam: Eşit hak-eşit katılım Derneği*. Cem Yayınları.

İnternet Kaynakları

- Sözcü, (2020, August 4), "Bahçeli'den Akşener'e 'evine dön' çağrısı" <https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/son-dakika-bahceliden-flas-m-uharem-ince-aciklamasi-5969088/>
- Hürriyet, (2020, February 25), "Farkındalık için kadın vekile şiddet makyajı" <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/farkindalik-icin-kadin-vekile-sidde-t-makyaji-41454598>
- Ensonhaber, (2020, March 3), "İyi Partili Aylin Cesur'un tepki çeken pozları" <https://www.ensonhaber.com/gundem/iyi-partili-aylin-cesurun-tepki-cekken-pozlari>